

meret; non videtur autem posse negari, quin aliquo sensu illa vera sit et admittenda, supposito modo prædestinationis Christi supra tradito, ut patet ex similibus conditionalibus, quæ non videntur negari posse. ut sunt illæ: Etiam si Adam non peccasset, vel non esset peccaturus, ipse creatus esset in justitia originali, et fuissent generationes hominum, et nascerentur homines in justitia et in corpore immortali. Hæc enim omnia videntur esse omnino certa, quia propositum Dei, quod antecessit permissionem peccati, et absolutam prævisionem ejus, hæc omnia virtute continebat, et secundum se, et abstrahendo illud a præscientia peccati etiam conditionata, fuit independens a peccato futuro, quamvis de facto, supposita illa præscientia, et considerato toto ordine providentiae divine, voluntas dandi justitiam hominibus in Adam habuerit connexionem cum permissione peccati, et generationes hominum futuræ non fuerint sine peccato. Simile est in nostra sententia de hac conditionali: Etiam si Adam non peccasset, electi salvi fierent; quia ipsa electio secundum se abstrahit a peccato, quamvis de facto, et supposita illa præscientia, ita ordinata fuerit, ut effectum habere non potuerit, nisi supposito peccato. Et idem est de speciali electione cuiuscumque prædestinati, qui non salvatur nisi media permissione peccati; in his enim omnibus potest intelligi connexio, supposita præscientia conditionalis. Quia tamen voluntatis propositum per se illam non requirit, manet semper vera illa conditionalis locutio. Et ratio generalis et a priori esse videtur, quia, posita illa conditione, nihilominus manet integrum motivum illius voluntatis, quod per se non postulat peccatum; manente autem motivo et objecto ejus, manet eadem voluntas, quantum est de se; et hac ratione verum est dicere, fuisse Deum creaturum mundum, etiam si præsciisset nulla in eo futura fuisse peccata, et similiter fuisse creaturum Angelos, qui peccarunt, etiam si præscivisset illos non fuisse peccaturos; quia in his omnibus et similibus, motivum voluntatis manet integrum, posita tali conditione. Posterior modus persuadendi hanc sententiam sumi potest ex dictis sectione præcedente, et procedit directe contra secundam sententiam supra citatam, estque valde probabilis, quamvis nobis non sit simpliciter necessarius. Itaque, licet concederemus Christum in eo primo signo rationis, in quo fuit prædestinatus Deus homo, fuisse

etiam prædestinatum Redemptorem in carne passibili, non inde necessario sequitur, ex via prædestinationis, Verbum non fuisse futurum hominem, etiam si peccatum Adæ non fuisse futurum, seu (quod idem est) non sequitur non potuisse decretum illud manere firmum ac stabile, quoad incarnationem futuram, etiam si Deus præscivisset Adamum, conditum in tali statu, et talibus gratiæ auxiliis, talique libertate prædictum, non fuisse peccaturum; sicut enim hoc fuit simpliciter possibile, ita etiam hujusmodi scientia absolute potuit esse in Deo, et juxta illam intelligentius est sensus præsentis quæstionis hypotheticæ, ut supra declaratum est. Quod ergo, data illa hypothesi, non necessario auferatur decretum illud, probatur in hunc modum; quia, quando voluntas simul in eodem instanti, et in eodem etiam signo rationis aliquid vult propter duo motiva totalia, cessante uno non sequitur voluntatem cessaturam ab eo objecto volendo et exequendo quoad possit; sed, licet decretum divinum de incarnatione tale fuerit in primo signo rationis, quale juxta prædictam sententiam explicatum est, tamen non habuit unum tantum motivum redemptionis seu remedii peccati, sed etiam aliud sumptum ex summa divinæ bonitatis communicatione, et excellentia ipsius mysterii cum fructibus quæ per se illud consequuntur, quod motivum actu fuit sufficiens et totale, ut ex præcedente sectione constat, ubi ostendi, de facto habuisse Deum plura motiva totalia volendi incarnationem; ergo, sive illa motiva simul secundum rationem, sive unum prius ratione quam aliud, divinam voluntatem inclinaverint, ablato uno motivo, non sequitur omnino auferri decretum de incarnatione facienda, nam ex vi alterius stabile ac firmum mansisset. Major per se est evidens ex principiis philosophiæ naturalis et moralis, nam causa totalis illa est, quæ in suo genere actu causat sufficiente et tota virtute necessaria in illo genere, ita ut, cessante quacumque alia causa, non propriea cessest effectus, sed perseveret ex vi influxus illius causæ totalis; alioquin si causa in suo genere indigeret concursu, vel concomitantia alterius, jam non esset causa totalis, sed partialis; ergo idem est in causa finali, seu motivo voluntatis. Et declaratur humano exemplo, nam, si quis velit dare eleemosynam ob honestatem misericordiæ, et ob satisfactionem pro peccatis, ita ut ab utroque motivo et a singulis voluntas ejus totaliter moveatur,

quamvis deesset alterum ex his motivis, ut, verbi gratia, si homo ille sciret se nulla pro peccatis satisfactione indigere, nihilominus inde colligi non posset, voluntatem illam omnino fuisse cessaturam ab eo objecto volendo ex altero motivo misericordiæ, quandoquidem illud per se sufficiens, et de facto ponitur movisse voluntatem, ut integrum rationem illius actus sibi proportionati. Quod si forte quis dicat tunc non manere in voluntate eundem actum secundum rem vel rationem formalem, quam intelligitur habere actus ex vi alterius motivi, respondetur hoc nihil referre ad effectum futurum ex vi talis voluntatis; nam, licet intelligatur voluntas ex diversis motivis habere actus re vel ratione diversos, tamen, quolibet eorum manente, ex vi illius sequitur effectus, quia talis actus est absoluta et efficax voluntas illius, ut in dicto exemplo ex vi actus voluntatis manentis ex motivo misericordiæ fieret eleemosyna; ita ergo in præsente, quamvis ablato motivo redumptionis non intelligatur manere in voluntate divina determinatio libera prout in tali motivo fundata, et terminata ad omnes illas conditiones incarnationis, quæ ex illo motivo specialiter oriuntur, nihilominus maneret determinatio libera ut fundata in alio motivo, et ut terminata ad eas conditiones incarnationis, quæ ex illo motivo sufficienter vel necessario oriuntur, et ex vi talis determinationis seu decreti sufficienter fieret incarnationis. Quocirca infirmum fit argumentum, cum ex defectu unius motivi colligitur non fuisse futurum in divina voluntate idem decretum de incarnatione, quod nunc est, et consequenter non fuisse Verbum incarnandum ex vi præsentis decreti; procedit enim hoc argumentum ex puris particularibus (ut sic dicam), distinguendumque ita est assumptum; nam si sit sensus, ablato uno motivo, nullum omnino decretum liberum, quod nunc est, de incarnatione fuisse permansurum in divina voluntate, sic falsum est assumptum; neque id sequitur ex vi antecedentis, seu hypothesis, nam maneret decretum liberum, prout est ex alio motivo divinæ bonitatis, etc. Si autem sit sensus, in eo casu non permansurum omnne decretum secundum omnem habitudinem seu determinationem liberam, sic, quamvis assumptum sit verum, male inde colligitur incarnationem non fuisse futurum ex vi aliquius præsentis decreti, quia etiam si unum cessaret, prout in uno motivo fundatur, maneret aliud fundatum in alio, et illud suf-

manere eamdem, quamvis non esset sub alia.

9. *Ad argumenta primæ et secundæ sententiæ.* — Neque contra hanc conclusionem urgent quæ in favorem primæ, et secundæ sententiæ adducta sunt. Ad fundamentum enim primæ opinionis, si per motivum intelligatur id, quod ordine intentionis primum movit, et inclinavit divinam voluntatem ad volendam incarnationem, sic negatur tale motivum fuisse remedium peccati, sed excellentiam ipsius mysterii secundum se, et bonum totius universi, ut supra explicatum est, sectione præcedenti; neque ex sacra Scriptura potest aliud colligi, ut ibi etiam declaratum est. Si vero per motivum intelligatur id, quod revera allicit et movet voluntatem, sic concedo remedium peccati fuisse vere motivum propter quod Deus voluit incarnationem; hoc autem sensu non est universaliter verum, ablato motivo, etiam de se sufficiente, auferri voluntatis decretum, ut satis probatum est.

10. *Ad primam confirmationem.* — Ad primam confirmationem ex Patribus, communis responsio est, eos loqui de incarnatione in carne passibili; quæ responsio multis quidem potest accommodari, aliquibus autem verbis, illis præsertim quæ in particulari citavimus, vix applicari posse videtur, nisi dicamus aliud esse, quod pauca verba nude sumpta sonant, aliud, quod in toto contextu orationis intenditur; et ita ex antecedentibus et consequentibus constare, eos loqui de toto mysterio, prout factum est, et idem apud eos esse carnem sumere, quod fieri in similitudinem carnis peccati, ut patet ex citatis verbis Leonis, et ex Augustino, lib. 1 de Peccat. merit., cap. 38, ubi ita inquit: *Non fuisset caro Christi in similitudinem carnis peccati, nisi caro fuisset ista peccati.* Ubi supponere quidem videtur, futuram fuisse carnem Christi, sed non tam. Ipsum etiam nomen carnis et sanguinis corruptionem indicat in usu sacrae Scripturæ et Patrum, qui sæpe etiam solum didunt, deficiente peccato, non fuisse incarnationem adeo necessariam, ut patet ex Gregorio, lib. 3 Moral., cap. 11; et Chrysostomo, serm. 6 de Passione. Sed alium modum explicandi sententias Patrum, qui fortasse magis satisfaciet, colligemus ex secunda conclusione.

11. *Ad secundam confirmationem.* — Ad secundam confirmationem respondeatur, posita illa hypothesi, et deficiente peccato, illo mo-

do non fuisse futuram incarnationem in carne passibili, quia neque alii homines habituri erant carnem passibilem. Nam, ut supra ostensum est, tota ratio hujus conditionis et imperfectionis orta est ex peccato; futurus ergo esset Christus impassibilis, durante innocentia statu, vel quia statim in principio fuisse gloriosus corpore et anima, vel eo modo quo alii homines essent in eo statu impassibiles; de quo dicam infra, quæst. 33. Cum autem queritur ex vi cujus decreti Christus esset tunc impassibilis, respondeatur, ex vi præsentis decreti, non quia per illud nunc absolute et simpliciter decreverit Deus, ut Christus a principio esset impassibilis; hoc enim dici non potest, cum voluntas Dei efficax nec mutari possit, nec carere effectu, et talis voluntas non habuerit effectum; sed vel quia voluntate quasi antecedenti jam decreverat ut, Adam non peccante, omnes homines nascerentur impassibiles, et consequenter etiam Christus, vel quia, ablata occasione peccati, ex vi illius decreti quo Deus voluit incarnationem secundum se, voluisse modum ejus ipsi secundum se accommodatum.

12. *Signa rationis.* — Et hinc etiam optime respondeatur ad illam interrogationem, quæ supra fiebat, an in eo primo signo voluerit Deus incarnationem passibilem vel impassibilem. Dici enim potest, voluntate antecedenti, voluisse illam impassibilem, id est, nisi remedium peccati aliud postulasset; voluntas enim antecedens æquivalet conditionalæ, et ideo, non impleta conditione, potest non habere effectum, sine ulla mutatione; voluntate autem absoluta et efficaci voluisse Deum incarnationem, tantum quoad substantiam mysterii, in hac persona, et in hac natura individua; modum autem ejus non definitivæ, donec peccatum permisit et prævidit, quia, licet Deus non velit rem nisi cum omnibus circumstantiis et modis quibus futura est, tamen, secundum diversa signa rationis, prius nos intelligimus interdum velle rem quam modum, quia intelligimus ab aliquo fine vel occasione pendere modum a quo non penderet secundum se, et ad explicandam hanc independentiam, dicimus unum esse prius in voluntate divina quam aliud, quod in multis aliis necessarium est dicere, ut supra, sectione tertia, in principio declaratum est.

13. Sed urgent: nam prædestinatio est perfectissimus actus divine providentiae; sed perfecta providentia statuit, et ordinat, non

tantum in communi et in abstracto, sed in particuli cum omnibus circumstantiis; ergo, si per illud decretum prædestinatus est Christus homo in primo signo, in eodem prædestinatus est passibilis vel impassibilis, imo et in tali tempore, loco, etc. Confirmatur, quia alias ex vi talis decreti non posset fieri homo, quod est contra dicta. Sequela patet,

quia non potest fieri homo nisi in determinato statu et circumstantiis, et hæc non sunt definita ex vi illius decreti. Respondetur argumentum esse sophisticum, et instari aperte in generationibus hominum ex Adam; non enim negari potest, ante prævisum originale peccatum, decrevisse Deum ut Adam filios generaret, cum dederit illi justitiam pro se et sua posteritate, et tamen pro illo signo non absolute decrevit an illi generandi essent mortales vel immortales, sed solum voluntate antecedente, quod etiam de Christo dici potest, ut visum est. Deinde argumentum ita procedit, ac si diceremus, totum negotium prædestinationis Christi, in illo primo signo rationis esse completum, quod falsum est; nam prædestinatio dicit in rigore rationem mediorum omnium, et ita non intelligitur completa, donec in divino intellectu expleta intelligatur tota ratio mediorum per quæ effects prædefinitus executioni mandandus est. Quamvis autem hæc ratio in re ipsa tota sit simul in divino intellectu, nos autem, ad explicandum rerum ordinem, ita illam dividimus per signa rationis, ac si successionem haberet; atque hoc modo concipimus prædestinationem ut inchoatam, prius quam ut consummatam, et consequenter concipimus prædestinationem inchoatam ante prævisum unum peccatum, consummari vero quoad aliqua media vel circumstantias post prævisum illud. Quod evidenter patet in prædestinatione, verbi gratia, sancti Petri, aut Laurentii, et idem est de aliis. Prius enim secundum rationem intelligimus fuisse Petrum electum ad gloriam, et consequenter prædestinatum in dicto sensu, quam negatio ejus fuerit previsa, et tamen ipsius prædestinatio quoad omnia media, verbi gratia, quoad penitentiam et lacrymas ejus, non fuit consummata, donec peccatum negationis fuit prævisum. Similiter Laurentius prædestinatus est ante prævisum peccatum tyranni qui ipsum interfecit, et tamen non fuerunt definita omnia media prædestinationis ejus, antequam peccatum illud esset prævisum. Et in hoc sensu, inter alios, verum est quod hic D. Thomas dixit ad quar-

tum, quod prædestinatio supponit præscientiam futurorum.

14. Sic ergo intelligendum est, Christum fuisse prædestinatum in primo signo ante prævisum originale peccatum, et tamen in illo non fuisse definita omnia media, et omnes circumstantias incarnationis, quia non fuit in illo signo completa tota prædestinatio. Unde, cum dicitur prædestinationem esse perfectam providentiam, et perfectam providentiam descendere ad particularia, utrumque verum est de prædestinatione et providentia completa et absoluta, prout in re est; nam, prout concepitur tanquam inchoata, est quidem perfecta quoad id quod de illa concepitur, seu quoad intentionem finis, vel aliquid hujusmodi, non tamen quoad totam executionem seu rationem mediorum et circumstantiarum. Unde ulterius dicitur laborari in æquivoco in nomine prædestinationis, nam, ut superius annotavi, hic non tam est sermo de prædestinatione, ut dicit rationem intellectus, quam de decreto divinae voluntatis, quod est prima origo prædestinationis quoad totam efficiaciam ejus et proprie vocatur electio seu dilectio, et interdum non male prædestinationis seu prædefinitio. Et hoc sensu diximus Christum hominem fuisse prædestinatum aut dilectum in primo signo rationis ante prævisum originale peccatum; hæc autem dilectio (quæ non est tam providentiae pars quam radix ejus) non intelligitur pro quovis signo rationis terminari ad rem cum omnibus mediis, seu circumstantiis ejus, nam prius intelligitur per modum intentionis finis, quam ut electio mediorum, ut supra dictum est. Unde, ad summum pertinet ad perfectionem illius voluntatis, ut in illo signo decreverit Deus statum et perfectionem ad quam Christus homo perventurus erat tanquam ad ultimum terminum, et consummatam perfectionem suæ prædestinationis; voluit enim illi, ut in regno beatitudinis corpore et animo gloriosus perpetuo regnaret, quæ voluntas immutabilis permansit et completa est; per illam autem voluntatem ut sic non intelligitur aliquid statutum de via per quam perventurus erat Christus ad talem terminum, et consequenter nec de modo humanæ generationis ejus, nec de statu passibili vel impassibili in eadem generatione. Quod si hujus rationem inquiras, nulla est alia, nisi quia intentionis finis est prior, nostro modo intelligenti, ratione mediorum; et quia sæpe disposi-